

Forebyggende plan 2024-2027 Jamfør barnevernsloven §15-1.

“Kommunen skal fremme gode oppvekstsvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret selv skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etater i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.”

Forebyggende plan 2024-2027

Innholdsfortegnelse

1 Innledning

1.1 Formålet med planen

1.2 Forankring og medvirkning

1.3 Planens oppbygging og innhold

2 Handlingsplan med mål og tiltak

2.1 Mål 1

2.2 Mål 2

2.3 Mål 3

2.4 Mål 4

3 Kunnskapsgrunnlag

3.1 Internasjonale føringer

3.2 Nasjonale føringer og lovverk

3.3 Kommunale planer

3.4 Begrepsavklaring

3.5 Hvordan står det til med barn og unge i Namsos?

3.6 Innspill fra Namsos ungdomsråd

3.7 Innspill fra husstyret på ungdomshuset Lagre'

3.8 Medvirkning til kommunens planarbeid våren 2023

3.9 Nullpunktsanalysen 2020

3.10 Kartlegging av forebyggende tiltak i Namsos kommune

1 Innledning

1.1 Formålet med planen

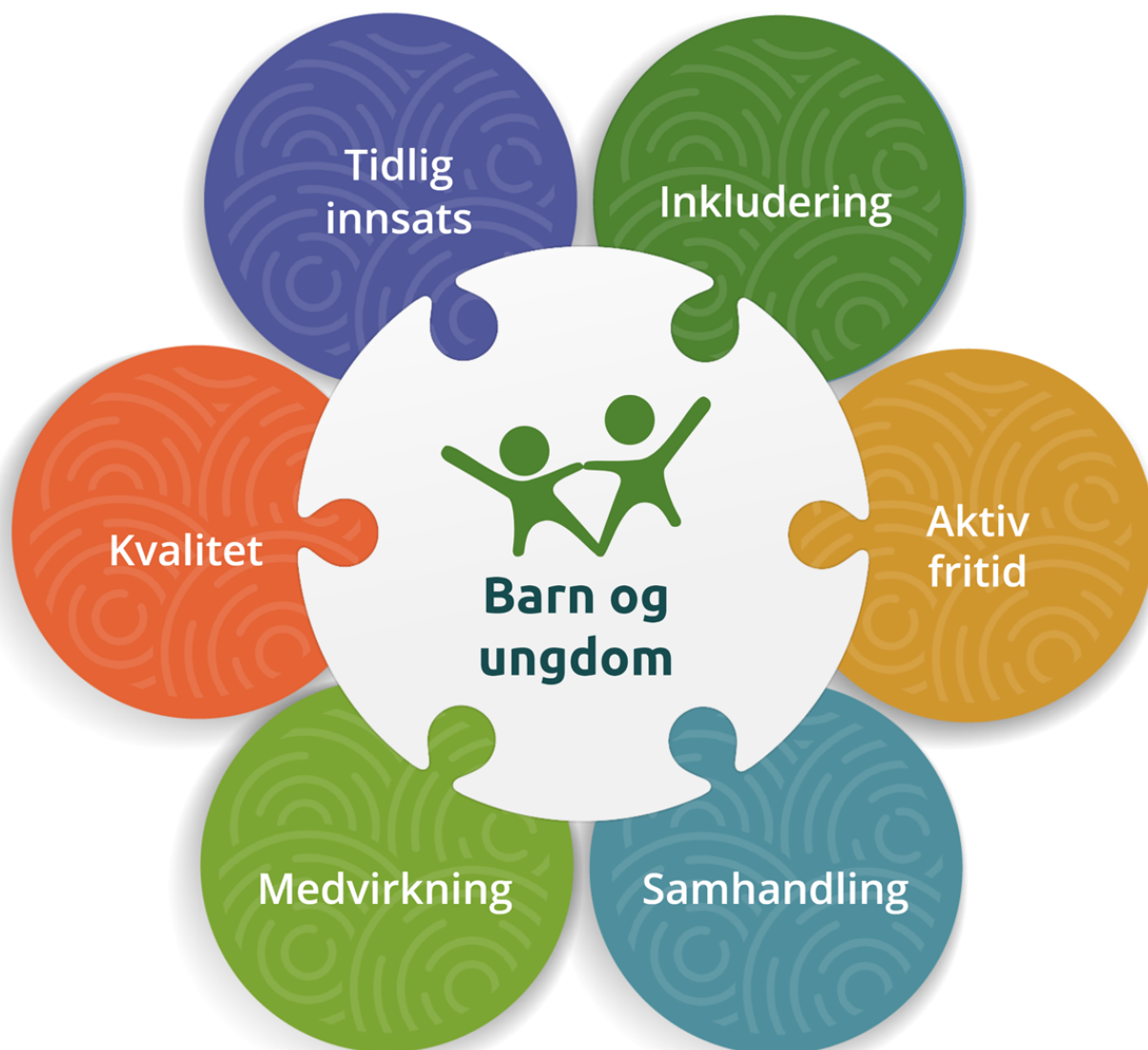
Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Det overordnede målet for reformen er å vri ressursbruk fra kostbare og spesialiserte tiltak i fosterhjem og institusjon, til forebygging og tidlig innsats. Det er tydelig presisert at kommunen har ansvaret for disse tiltakene, og det krever involvering av hele kommunen for å lykkes med arbeidet. Selv om barnevernsreformen først og fremst regulerer barnevernet, er det enighet om at målene best oppnås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Derfor omtaler videnne reformen som oppvekstreformen.

Reformens intensjon er å styrke kommunenes forebyggende innsats. Dette innebærer at flere barn og unge skal få rett hjelp til rett tid og at tilbudet til barn, unge og deres familier i større grad skal tilpasses lokale forhold. Kommunen utfordres til å benytte kunnskapsbaserte metoder i oppbyggingen av et lokalt tiltaksapparat som er godt tilpasset behovene til dem det gjelder. Barnet skal være i sentrum, og man skal bygge tjenestene rundt barnets behov.

Denne planen legger føringer for kommunens forebyggende innsats i årene fremover. Det kreves kontinuitet og langsiktig arbeid for å oppnå resultater av det forebyggende arbeidet. Alle som jobber med barn, unge og familier spiller en viktig rolle i det forebyggende arbeidet. Dette gjelder alt fra blant annet barnehage og skole til kulturskole, ungdomskontakter og frivillige lag og foreninger. Den helhetlige innsatsen og samhandling aktørene imellom medvirker til å skape trygge oppvekstmiljø for barn og unge. Dette bidrar til å hindre utenforskap, psykiske plager, rus, kriminalitet og andre utfordringer.

1.2 Forankring og medvirkning

I juni 2023 vedtok kommunestyret en overordnet temaplan; "Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023-2028". I denne planen er det definert seks tematiske satsningsområder som gjelder for alle barn og unge i kommunen. Områdene skal gi retning for alle nivåer i organisasjonen og spiller en sentral rolle også i forebyggende plan. Satsningsområdene er overlappende og påvirker alle oppvekstarenaer til barn og unge: Hjem, barnehage, skole, fritid og oppvekstmiljøet generelt.

I forarbeidet til Plan for et helhetlig oppvekstmiljø ble det våren 2023 gjennomført omfattende medvirkningsprosesser i form av spørreundersøkelser og workshops for barn og unge i barnehage, grunnskole og videregående skole og studenter ved Nord universitet. I tillegg ble det avholdt åtte folkemøter rundt i hele kommunen. Nærmere beskrivelse av medvirkningsprosessene er beskrevet i temaplanen og i rapporter på kommunens planportal.

I arbeidet med forebyggende plan er det også tatt utgangspunkt i nullpunktsanalysen fra 2020. Dette var en spørreundersøkelse som ble gjennomført blant ansatte for å kartlegge hva slags kunnskap, kompetanse og rutiner som fantes i kommunen, med relevans for arbeidet med systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn.

I tillegg til det brede kunnskapsgrunnlaget som allerede foreligger er det gjennomført ytterligere medvirkningsprosesser til denne handlingsplanen. Ungdomsrådet har medvirket gjennom workshop med temaet "Hva er god forebygging", og utvalg for folk har gitt innspill til oppbygging, rammer og innhold i planen. Husstyret

på ungdomshuset Lagre' har medvirket gjennom diskusjoner rundt forebygging generelt og gitt innspill til hvordan kommunen kan jobbe godt med forebygging av rus og kriminalitet. Ansatte har medvirket gjennom en bred kartlegging av eksisterende forebyggende tiltak og innsatser hos enheter som jobber med barn, unge og deres familier i Namsos

kommune. Innspill fra de ulike medvirkningsprosessene er nærmere beskrevet i kunnskapsgrunnlaget i kapittel 3.

Her leser du mer om planer og medvirkning:

[Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023 - 2028](#)

[Beskrivelse av medvirkningsprosessene i arbeidet med plan for helhetlig oppvekstmiljø](#)

1.3 Planens oppbygging og innhold

Det finnes kjente risikofaktorer for omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker. Det finnes også beskyttelsesfaktorer som bidrar til å dempe risikoen. Gjennom tiltakene i denne planen tar kommunen sikte på å redusere risikofaktorene og øke forekomsten av beskyttelsesfaktorer på tre ulike nivå av forebygging:

1. Universell forebygging – innsats rettet mot hele befolkningsgrupper, for eksempel alle barn og unge, uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko.
2. Selektiv forebygging – tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer.
3. Indisert forebygging – tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer.

For å lykkes med et helhetlig forebyggende arbeid for barn og unge er vi avhengig av virkningsfulle tiltak på alle tre nivåer. I denne planen er det definert fire mål som med tilhørende tiltak vil medføre en samordning av tjenester og en dreining mot mer forebyggende arbeid og tidlig innsats. Planen bygger på kunnskapsbaserte metoder og tiltak. På denne måten er forebyggende plan en viktig del av arbeidet med å innfri kravene i oppvekstreformen.

Planen inneholder både konkrete tiltak og retningsgivende tiltak som krever videre arbeid og utvikling. Planens handlingsdel med mål og tiltak presenteres i kapittel 2. Begrepsavklaringer og kunnskapsgrunnlaget for planen er beskrevet i kapittel 3.

2 Handlingsplan med mål og tiltak

2.1 Mål 1

Helhetlig og samordnet tjenestetilbud til barn, unge og deres familier

Tiltak 1.1: Tverrfaglig samhandling på systemnivå

Trygg Arena er en tverrfaglig gruppe med kommunalsjef for oppvekst og opplæring som øverste ansvarlig. Gruppen er sammensatt av ledere fra oppvekst og opplæring, helse og velferd og kultur og inkludering. Trygg Arena skal bidra til å innfri kravene til samhandling som følge av lovendringer, og er retningsgivende for tverrfaglig samhandling i Namsos kommune. I denne gruppen drøftes og besluttes overordnede mål og strategier for kommunens helhetlige tjenestetilbud. Trygg Arena kan opprette tverrfaglige arbeidsgrupper for videre arbeid med konkrete tiltak, og ved uklarheter eller uenigheter besluttes ansvarsfordeling.

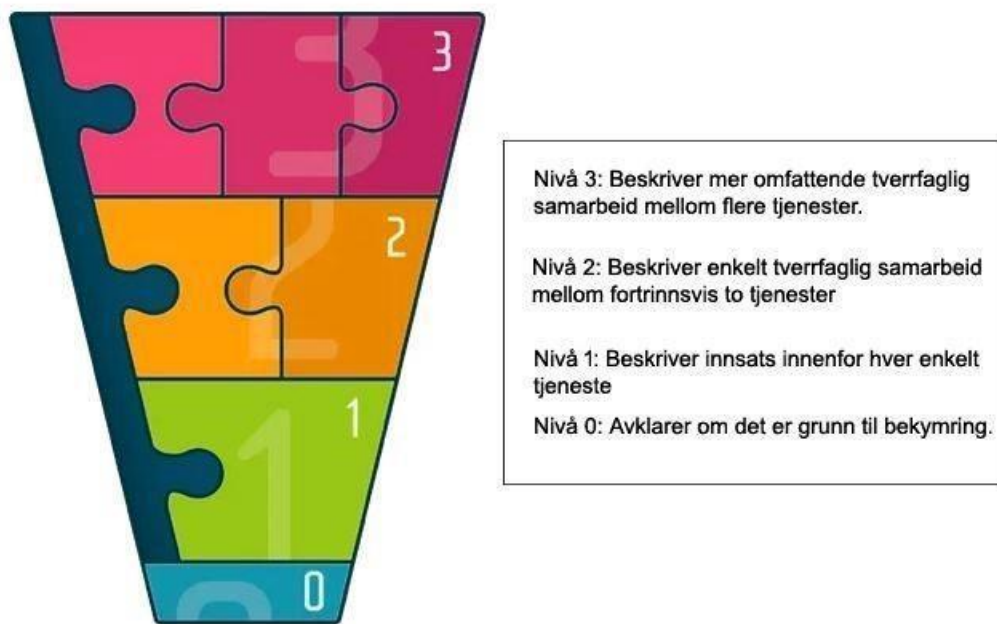
Kommunens ungdomsarbeid skal styrkes gjennom samhandling mellom kommunalområdet oppvekst og opplæring og kommunalområdet kultur og inkludering. På denne måten skaper vi større mulighetsrom til å samhandle rundt ungdom på tvers av skoletid og fritid. Ungdomskontaktressursen skal styrkes i 2024. Ungdomshuset Lagre' flyttes organisatorisk fra oppvekst og opplæring til kultur og inkludering for å utnytte ressurser fra kultur og fritid bedre i ungdomsarbeidet. For å sikre samhandlingen koordineres ungdomsarbeidet i skole og fritid via forebyggende koordinator.

Tiltak 1.2: Implementering av modell for bedre tverrfaglig innsats – BTI

Namsos kommune innfører BTI-modellen som samhandlingsmodell. Dette er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foresatte det er knyttet undring eller bekymring til. Hensikten med modellen er å:

- Kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen.
- Bidra til tidlig innsats, samordning og medvirkning.

Modellen gir en oversikt over handlingsforløp og kan bidra til å rette opp svikt i samhandling mellom tjenester både på lokalt, regionalt og statlig nivå. Modellen nedenfor viser nivåene i BTI-arbeidet. Nivå 0 omhandler avklaring av bekymring, nivå 1 beskriver innsats innenfor hver enkelt tjeneste, nivå 2 og 3 beskriver tverrfaglig og tverretattlig samarbeid. Brikken som binder de 4 nivåene sammen, symboliserer koordineringsansvaret.

Samhandlingsmodell for BTI

Modellen skal forankres bredt i alle skoler og barnehager i kommunen og samtlige tjenesteytere som tilbyr hjelp til barn, unge og deres familier. Den vil også presenteres og gjøres tilgjengelig for andre offentlige instanser og frivilligheten og for kommunens innbyggere for øvrig.

Det er etablert et bredt tverrfaglig sammensatt BTI-team som har mandat til å tilpasse modellens innhold til lokale forutsetninger og behov. Den brede sammensetningen av kompetanse fra ulike avdelinger og sektorer i kommunen bidrar til bred forankring og til å sikre at modellen tas i bruk. BTI-teamet er et viktig ledd i å kvalitetssikre bruk av modellen og skal bidra til kontinuitet i arbeidet etter at implementeringsfasen er over.

Som ledd i arbeidet med BTI-modellen vil det bli gitt opplæring til ansatte i et digitalt verktøy for samhandling. Dette skal bidra til større grad av medvirkning for barn, unge og deres familier og sikker og sømløs informasjonsflyt mellom alle involverte.

Tiltak 1.3: Digital tiltaksoversikt

I 2024 skal det utarbeides en digital oversikt over de ulike tiltak som finnes for barn, unge og deres familier i Namsos kommune. Dette vil bidra til samordning og systematikk i tilbudene som gis familiene og vil gjøre det lettere for ansatte og kommunens innbyggere å navigere i tiltaksapparatet.

Tiltak 1.4: Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak

Det er etablert et systematisk samarbeid med politiet, næringsliv, frivillighet og andre aktører gjennom forebyggende koordinator. Hensikten med arbeidet er å samordne lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. Gjennom systematisk samhandling på flere arenaer og ulike nivå vil vi sikre mer koordinert og effektiv bruk av ressursene i kommunen. Som ledd i dette arbeidet vil det gjennomføres felles kompetanseheving på tema knyttet til det til enhver tid eksisterende utfordringsbildet.

Tiltak 1.5: Samhandling rundt økonomi

Barneperspektivet har fått økt fokus i NAV. NAV Midtre Namdal har siden 2020 holdt barnetrygden utenfor tilmåling av sosialhjelp, og dette ble også endret i loven fra 1.september 2022. NAV Midtre Namdal har utarbeidet et kartleggingsverktøy som skal bidra til å fange opp ulike behov innenfor områder som økonomi, arbeid, utdanning, familie og nettverk, helse; både fysisk og psykisk, og avhengighet. Det er utarbeidet spørsmål som bidrar til å sikre at NAV-kontoret fanger opp barnas situasjon og ivaretar barneperspektivet. Det bidrar til økt oppmerksomhet på barns behov for klær og utstyr, eller behov for å delta på fritidsaktiviteter. For å komme tidligere inn med økonomisk hjelp til barn og familier med økonomiske utfordringer, oppnevnes det en fast kontaktperson fra NAV for samarbeidende avdelinger i kommunen.

2.2 Mål 2

Kompetanseheving til alle ansatte som jobber med barn, unge og deres familier

Tiltak 2.1: Felles fagdager

Det skal årlig gjennomføres felles fagdag for ansatte som jobber med barn og unge og deres familier. Kommunalsjef for oppvekst og opplæring har ansvaret for gjennomføringen og inviterer inn aktuelle deltakere ut fra tema. Gjennom felles fagdager vil vi heve kompetansen og sikre felles forståelse og kunnskapsbasert praksis blant ansatte som jobber med barn, unge og deres familier.

Tiltak 2.2: Tverrfaglige innsatser i barnehage og skole

Fra høsten 2024 starter en pilot i noen barnehager og skoler. Formålet med piloten er å utvikle gode tverrfaglige arbeidsprosesser og komme tidlig inn med nødvendig kompetanse og virkningsfulle, forebyggende tiltak. Dette skjer i samhandling mellom avdelinger i kommunen. Pilotens mandat og arbeidsform skal utarbeides i løpet av våren 2024 og vil for skolene sees i sammenheng med ny opplæringslov.

Tiltak 2.3: Utarbeide og ta i bruk felles maler og verktøy

Gjennom arbeidet med BTI og felles fagdager utarbeides det verktøy og maler som gjøres tilgjengelige for samtlige ansatte gjennom BTI handlingsveileder. Dette for å legge til rette for lik praksis i hele Namsos

kommune.

Tiltak 2.4: Implementering av nasjonalt anbefalte verktøy for arbeid med temaene vold og seksuelle overgrep i barnehage og skole

De nasjonalt anbefalte verktøyene jegvet.no og snakkemedbarn.no implementeres fortløpende i barnehager og skoler i kommunen. Dette vil bidra til å øke ansattes kompetanse på temaene vold og seksuelle overgrep. Det vil skape økt trygghet til å handle ved bekymring slik at barn som lever under skadelige omsorgsforhold kan få hjelp på et tidligere tidspunkt.

2.3 Mål 3

Robuste barn og trygge voksne

Tiltak 3.1: Kartlegging, oppfølging og behandling av barn og unges psykiske plager/lidelser og rusmiddelproblematikk

Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge sier blant annet at kommunens psykiske helsetjeneste skal tilby behandling og oppfølging til barn og unge med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblemer eller reaksjoner på belastende livshendelser. I barne- og familietjenesten har vi et tverrfaglig sammensatt team som ivaretar flere av

disse ansvarsområdene. I løpet av 2024 startes et utviklingsarbeid i samsvar med veilederen. I den sammenheng er det blant annet søkt om tilskuddsmidler til et forprosjekt for å etablere Flexible Assertive Community Treatment Ung (FACT Ung). FACT Ung skal gi behandling og oppfølging for psykiske plager og rusmiddelproblematikk hos unge mennesker med sammensatte behov og komplekse utfordringer som har alvorlig funksjonssvikt innenfor flere områder. Forprosjektet skal benyttes til å kartlegge behov, muligheter og begrensninger innenfor rammene for FACT Ung.

På disse sidene finner du mer informasjon om temaet:

[Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge](#)

[Informasjon om tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet for etablering av Flexible Assert Community Treatment Ung](#)

Tiltak 3.2: Gruppekonsultasjoner

Helsestasjonen har, i tråd med nasjonale føringer, innført flere gruppekonsultasjoner i oppfølgingen av sped- og småbarn. På denne måten skapes møteplasser for småbarnsforeldre og bruker personalressursene på en bærekraftig måte. På samme måte jobber skolehelsetjenesten mer med gruppeundervisning for skoleklasser. Dette er satt i system med helsedager for 3. og 8. klassetrinn. Dette bidrar til mer universell forebygging i arbeidet med å styrke barn, unge og familier.

Tiltak 3.3: Barn av psykisk syke og rusmisbrukende foreldre (BAPP-gruppe)

BAPP-gruppen er et forebyggende kurs for barn og ungdom som lever nært mennesker med psykiske vansker og/eller rusproblematikk. Målet for gruppen er å styrke forståelse, fellesskap og mestring, for å gjøre hverdagen bedre og for å forebygge problemer i framtida. Namsos kommune har fra tidligere mange års erfaring med å drive BAPPgrupper og vil i 2025 gjenoppta dette arbeidet for å styrke forebyggingen på et selektivt nivå.

Tiltak 3.4: Samhandling med spesialisthelsetjenesten

Samhandlingen med spesialisthelsetjenesten står svært sentralt i arbeidet med barn og unges psykiske helse. Helseforetaket Nord-Trøndelag og kommunen har avtafestet samarbeid om helsefremmende og forebyggende helsearbeid. I tillegg deltar Namsos kommune sammen med blant andre helseforetaket i prosjektet "Samhandling barn og unge i nordre Trøndelag". Prosjektet har som mandat å forbedre samhandlingen rundt barn og unge med behov for tjenester fra både kommune og spesialisthelsetjenesten.

Mer informasjon om samarbeid og helsefremmende helsearbeid:

[Retningslinje for Samarbeid og helsefremmende og forebyggende helsearbeid](#)

Tiltak 3.5: Læringsmiljøprosjektet

I de neste to årene vil Namsos kommune være en del av læringsmiljøprosjektet pulje 7, i regi av Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren. Dette er en statlig satsning som skal bistå kommunene, her skole- og barnehageeier, med å forbedre rutiner og praksis for et best mulig læringsmiljø for barn og elever. Alle skolene deltar, med Vestbyen barneskole og Høknes ungdomsskole som pilotskoler. I tillegg er en privat barnehage og PPT med på prosjektet. Denne satsningen er en del av flere prosesser som omhandler spesialundervisning og læringsmiljø.

Tiltak 3.6: Familieråd

Familieråd handler om å samle barnets/ungdommens familie, slekt og venner sammen med offentlige hjelpere for å sammen finne løsninger. Metoden har vært brukt i det norske barnevernet i lang tid med positiv virkning, også i Midtre Namdal barneverntjeneste. Familieråd er et godt egnet tiltak for å øke barnets/ungdommens og familiens medvirkning og samle laget rundt barnet for å finne bærekraftige løsninger på lavest mulig nivå. Ved å innføre familieråd på et lavere forebyggende nivå utenfor barnevernstjenesten, mener vi å kunne bidra til at flere barn, unge og familier får bedre hjelp i eget nettverk på ett tidligere tidspunkt.

Tiltak 3.7: Systematisk arbeid med foreldrestøttende tiltak

Namsos kommune tilbyr et bredt spekter av ulike foreldrestøttende tiltak for arbeid med ulike målgrupper og problemstillinger. Det skal utvikles et helhetlig foreldrestøttende program som følger barnet og familien fra svangerskap til barnet når voksenalder. Dette skal gjøres gjennom koordinering av bestående tiltak og etablerte arenaer for samhandling, som for eksempel foreldremøter i barnehage og skole. Forarbeid med kartlegging av kunnskapsgrunnlag er påstartet høsten 2023.

2.4 Mål 4

Øke barn og unges muligheter til å ha en aktiv fritid

Tiltak 4.1: Prosjekt kultur og fritid – oppvekst i et helhetlig perspektiv

Namsos kommune har i 2022-2023 gjennomført fase én av prosjektet “Kommune og frivillighet – sammen for bærekraftige velferdssamfunn”, og lyktes i å nå mange av resultatmålene. I fase to av prosjektet skal vi se mer på oppvekstmiljøet utenfor skoletid. Prosjektet varer frem til sommeren 2025. Ett av målene er å konkretisere tiltak innen

kultur og fritid, som bidrar til å forhindre ungt utenforskap og skape et godt oppvekstmiljø for barn og unge.

Herunder skal det blant annet arbeides med videreutvikling av tilbud på eksisterende møteplasser, som biblioteket og ungdomshuset Lagré, og eventuelt etableres flere møteplasser for barn og unge. Medvirkning og samskaping med barn og unge skal settes i system og det skal utarbeides en handlingsplan for ung kultur.

Tiltak 4.2: Økonomiske virkemidler

I Namsos kommune har vi flere tjenesteområder som tilbyr økonomisk bistand til barn og unge i lavinntektsfamilier for å sikre muligheten til deltakelse i fritidsaktiviteter. Som eksempel tilbyr kulturskolen friplasser som er behovsprøvd ut fra inntekt. Namsos kommune har også fritidskonto. Organisering og vilkår for bruken av fritidskonto er

under kontinuerlig vurdering for å sikre at tiltaket når ut til de barna som står i størst risiko for å havne i utenforskap.

3 Kunnskapsgrunnlag

3.1 Internasjonale føringer

FN's bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene skal legges til grunn for all kommunal planlegging og sikre en helhetlig tilnærming til bærekraft både miljømessig, sosialt og økonomisk.

Det er totalt 17 bærekraftsmål, og i kommuneplanens samfunnsdel er hvert av disse bærekraftsmålene nærmere omtalt. Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023-2028 skal også bidra til nå FNs bærekraftsmål. Følgende mål er beskrevet nærmere der:

- Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet
- Bærekraftsmål 4: God utdanning
- Bærekraftsmål 10: Mindre ulikhet
- Bærekraftsmål 11: Bærekraftige byer og lokalsamfunn
- Bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene

I tillegg berører vi i forebyggende plan bærekraftsmål 1: Utrydde fattigdom. Dette bærekraftsmålet skal minimum halvere andelen menn, kvinner og barn som lever i fattigdom, i henhold til nasjonale definisjoner.

FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen): Norge forpliktet seg til Barnekonvensjonen i 1991 og den har siden 2003 vært en del av norsk lov. Dette er en menneskerettighetskonvensjon som gir klare rettigheter til barn og dermed plikter for voksne som tar avgjørelser som angår barn. Barnekonvensjonen slår fast at alle barn og unge under 18 år har rett til en trygg og god oppvekst. Den ligger til grunn for alt vi gjør for barn og unge og skal hensyntas i alle avgjørelser som angår dem.

På FN sine hjemmesider finner du mer informasjon:

[FN's bærekraftsmål](#)

[FN's konvensjon om barns rettigheter](#)

3.2 Nasjonale føringer og lovverk

Barnevernloven

Lovens formål er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår. Loven gjelder for barn under 18 år. Tiltak kan iverksettes for ungdom inntil fylte 25 år. Barnets rett til medvirkning er styrket i ny barnevernlov og er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste, som skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn.

Barnevernsreformen/oppvekstreformen

Barnevernsreformen trådte i kraft 01.01.2022. Den overfører mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet og formålet er å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats. Målene i reformen kan kun nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Derfor blir barnevernsreformen i tillegg omtalt som en oppvekstreform.

Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier

Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier er en nasjonal veileder knyttet til endringer i 14 velferdslover, som trådte i kraft 01.08.2022. Lovene krever samhandling og samarbeid i større grad enn tidligere. Dette krever at man heller ser på muligheter enn begrensninger gitt av taushetsplikten og jobber systematisk og grundig med samtykke til å dele nødvendig informasjon med samarbeidende tjenester.

Folkehelseloven

Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen. Prinsippet "helse i alt vi gjør" innebærer at det kommunen foretar seg på alle nivåer har en helsemessig betydning. I følge Plan- og bygningsloven og Folkehelseloven skal kunnskap om helsetilstand og påvirkningsfaktorer være utgangspunkt når politikk og tiltak blir utviklet og iverksatt i alle kommunens sektorer.

Kompetanseløftet for spesialkompetanse og inkluderende praksis

Målgruppen for kompetanseløftet er ansatte i barnehage og skoler, barnehage- og skoleeiere, ansatte i PPT og andre tverrfaglige tjenester. Kompetanseløftet skal bidra til å øke kompetansen hos kommunene og fylkeskommunene, slik at alle barn og elever, inkludert de med behov for særskilt tilrettelegging, skal få et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud.

Psykisk helsearbeid barn og unge

Nasjonal veileder for psykisk helsearbeid barn og unge ble lansert av helsedirektoratet i oktober 2024. Veilederen gir klare anbefalinger for kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid, tidlig innsats og samarbeid i kommunen, helhetlig behandling og oppfølging i kommunen og koordinering mellom kommune og spesialisthelsetjenesten.

Opptappingsplan for vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner

Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024-2028) - Trygghet for alle inneholder over 100 tiltak som regjeringen vil iverksette de kommende årene. Deriblant vil det utarbeides veiledning om kommunenes forebyggende ansvar på oppvekstområdet. Regjeringen vil bidra til at eiere av barnehager, skoler og SFO får god tilgang til pedagogiske ressurser for å øke kompetansen hos ansatte på området. Det vil også iverksettes kompetansehevende tiltak i barnevernet og barnevernets tilgang til virksomme tiltak rettet mot familier som

lever med vold og overgrep. Det tas også sikte på en styrking av arbeidet med forebygging av problematisk og skadelig seksuell atferd blant barn og unge. Sentralt står også innsatsen for å øke befolkningens kunnskap om vold og overgrep og konsekvenser av dette.

Her kan du lese mer om lovverket og veiledere det henvises til i teksten:

[Lov om barnevern](#)

[Barnevernsreformen, oppvekstreformen](#)

[Nasjonal veileder fra Helsedirektoratet - Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier](#)

[Folkehelseloven, kapittel 2](#)

[Statped - Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis](#)

[Nasjonal veileder fra Helsedirektoratet - Psykisk helsearbeid barn og unge](#)

[Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner, 2024-2028, - Trygghet for alle](#)

3.3 Kommunale planer

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel for 2020-2032 er retningsgivende for kommunens prioriteringer. Denne planen gir føringer for Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023-2028, som gir en tydeligere retning innenfor sitt tema.

Kommuneplanens handlings- og økonomiplan

Kommunens handlings- og økonomiplan 2024-2027 trekker fram at det er tid for handling på flere områder, også når det kommer til arbeidet med utenforskap, og særlig ungt utenforskap. Her tematiseres både en økning i familier med behov for økonomisk sosialhjelp gjennom 2023 og oppvekstreformens betydning for satsningen på det

forebyggende arbeidet i kommunene. Helhet og samhandling trekkes fram som avgjørende perspektiver for å lykkes.

Plan for et helhetlig oppvekstmiljø

Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023-2028 er en helhetlig temaplan vedtatt av kommunestyret i juni 2023. I denne planen er det definert seks tematiske satsningsområder som gjelder for alle barn og unge i kommunen. Områdene skal gi retning for alle nivåer i organisasjonen og spiller en sentral rolle også i forebyggende plan.

Temaplan for kultur, idrett og frivillighet

Temaplan for kultur, idrett og frivillighet er en annen plan som berører sentrale tema innenfor det forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge i Namsos kommune. Særlig kan vi trekke fram innsatsområdet ung kultur som relevant.

De kommunale planene på kommunens hjemmesider:

[Kommuneplanens samfunnsdel 2020 - 2032](#)

Kommunens handlings- og økonomiplan 2024 - 2027

Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023 - 2028

Temaplan for kultur, idrett og frivillighet 2023 - 2028

3.4 Begrepsavklaring

I arbeidet med oppvekstreformen benyttes noen sentrale begreper som det er viktig å ha en felles forståelse av. Menon Economics og NTNU Samfunnsforskning gjennomfører på oppdrag av Bufdir en følgeevaluering av reformen. Følgeevalueringen viser så lang blant annet behov for avklaringer av hva som menes med begrepet tidlig innsats.

Første Statusrapport, forebygging og tidlig innsats - Bufdir

Tidlig innsats kan både forstås som at man iverksetter tiltak tidlig i et menneskes liv eller at tiltak iverksettes tidlig etter at det har oppstått en situasjon i et menneskes liv som vedkommende har behov for hjelp til å håndtere. I vår plan omfatter begrepet tidlig innsats begge deler.

Forebygging rettet mot barn og unge handler først og fremst om å legge til rette for at alle skal ha et trygt og godt oppvekstmiljø. Forebygging kan deles inn i tre ulike nivå:

1. Universell forebygging – innsats rettet mot hele befolkningsgrupper (for eksempel alle barn og unge) uten at en har identifisert individer eller grupper med forhøyet risiko.
2. Selektiv forebygging – tiltak rettet mot grupper med kjent og/eller forhøyet risiko for å utvikle problemer.
3. Indisert forebygging – tiltak rettet mot individer med høy risiko eller klare tegn på problemer.

Rundskriv Q-16 2013 - Forebyggende innsats for barn og unge

Omsorgssvikt kan knyttes til ulike forhold og ha ulike årsaker. Oppsummert kan en si at det er når barnets fysiske, psykiske eller følelsesmessige behov ikke dekkes og barnet ikke får den omsorgen og beskyttelsen det har behov for hjemme. Omsorgssvikt kan være både utilsiktet og tilsiktet og er sjeldent et enkelt tegn eller symptom, men et sammensatt bilde av ulike faktorer.

Hva er omsorgssvikt? - Bufdir.

Atferdsvansker kan ses sammen med ulike følelsesmessige vansker, og kan for eksempel oppstå dersom barnet over tid utsettes for urealistiske krav og forventninger eller negative tilbakemeldinger. Det er dermed ofte nært knyttet til lav selvfølelse. Det fins ikke én allment akseptert definisjon av atferdsvansker, men det refererer til vedvarende opposisjonell, aggressiv og/eller destruktiv eksternaliserende atferd, som er tydelig utenfor atferd som vurderes som sosialt akseptabelt.

Tiltak for barn og unge med atferdsvansker eller som har begått kriminelle handlinger – FHI

Atferdsvansker hos barn og unge - Oslo universitetssykehus HF

Samhandling er en betegnelse på samspill eller vekselvirkning mellom to eller flere aktører som er i aktivitet med hverandre. Samhandling forutsetter en viss grad av gjensidighet mellom aktørene.

Definisjon på samhandling – Store norske leksikon

Samordning er en prosess der mål, verdier, aktiviteter, ressurser eller andre premisser blir sett i sammenheng, prioritert, avveid og tilpasset til hverandre

Innledning til veileder Samarbeid til barns beste - Helsedirektoratet

Samskaping handler om å invitere inn til likeverdige samarbeidende partnerskap hvor ulike aktører får gi selvstendige bidrag til å definere, designe, implementere og drive fram løsninger sammen med profesjoner, forvaltning og politiske myndigheter.

Samskapende sosial innovasjon - KS

Risikofaktorer er en samlebetegnelse på forhold som øker faren for at personer utvikler problemer. På samme måte brukes beskyttelsesfaktorer om forhold som demper risikoen. Å ha kunnskap om risiko- og beskyttelsesfaktorer og anvende denne i arbeid med barn og unge gir bedre muligheter til å avdekke og konkretisere bekymring tidligere. Ved å bruke denne kunnskapen kan man iverksette virkningsfulle, forebyggende tiltak for å minke forekomsten av risikofaktorer og øke forekomsten av beskyttelsesfaktorer.

Her følger en forenklet oversikt over sentrale risiko- og beskyttelsesfaktorer relatert til forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker:

Risikofaktorer:

1. Foresatte utsetter barnet for skadelige omsorgsformer
2. Barnet utsettes for alvorlige krenkelser som vold og seksuelle overgrep
3. Foresatte som er emosjonelt utilgjengelige
4. Foresatte som misbruker rusmidler
5. Foresatte med alvorlige former for psykiske lidelser
6. Barnets utviklingsvansker blir ikke forstått og hjulpet
7. Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole
8. Levekårsutfordringer (for eksempel mangler i boligforhold, relativ fattigdom)

Beskyttelsesfaktorer:

1. Barnet hjelpes til aldersadekvat eller bedre fungering på samtlige kompetanseområder; Kognitiv/språk, atferd/moral, emosjonelt, sosialt og motorisk
2. Barnet hjelpes til venner/tilhørighet til et sosialt fellesskap
3. Fra 8-års alder: Barnet har en hobby, fritidsinteresse – opplever mestring
4. Barnet tilpasser seg godt til barnehage og skole, innordner seg rutiner, godtar grensesetting, er sosialt inkludert og har gode skolefaglige prestasjoner
5. Omsorgspersonene har god omsorgsevne
6. Barnet karakteriseres fra 10-års alder av optimisme og positivt selvbilde, er lett å like og sosial av natur

Forebyggende plan - et tiltak i barnevernsreformen - KORUS

3.5 Hvordan står det til med barn og unge i Namsos?

Folkehelseinstituttet (FHI) utarbeider årlige folkehelse- og oppvekstprofiler for den enkelte kommune. Folkehelseprofilen gir en oversikt over helsetilstanden i befolkningen og områder som påvirker den. Oppvekstprofilen gir en mer spisset oversikt over aktuelle områder knyttet til oppvekst. Profilene eller barometrene sammenligner nøkkeltall for kommunen opp mot landsgjennomsnittet. I Namsos kommune har vi de siste årene ligget dårligere an enn landet som helhet på mange indikatorer som berører barn og unge:

- Andel barn av enslige forsørgere
- Andel barn med barnevernstiltak
- Andel voksne i alderen 30-39 år med videregående skole eller høyere utdanning
- Mestringsnivå i lesing og regning i 5. trinn
- Antallet ungdom som er med i fritidsaktivitet
- Trivsel på skolen 7. og 10. trinn
- Andel 17 -åringer med overvekt og fedme

I oppvekstprofilen kommer det frem at en større andel av ungdomsskoleelevene i kommunen er mindre fornøyd med lokalmiljøet og treffsteder der, enn hva ungdom er Side 16 på landsbasis. I Norge er andelen unge som svarer de er fornøyd med treffstedene i kommunen på 46 prosent, mens det i Namsos kommune er 34 prosent. Folkehelseprofilen og oppvekstprofilen gir gode indikasjoner på mange områder som påvirker barn og unge i kommunen vår. Det finnes også andre kilder til kunnskap om dagens situasjon.

[Folkehelseprofil Namsos kommune \(PDF, 2 MB\)](#)

[Oppvekstprofil for Namsos kommune \(PDF, 2 MB\)](#)

Fra kommunens oversiktsdokument 2023 vet vi at de siste 10 årene har andelen barn som lever i husholdninger med vedvarende lavinntekt i Namsos, økt fra 8,3 prosent til 12,1 prosent. Dette tilsvarer en økning fra 268 til 330 barn. Som beskrevet i handlings og økonomiplan for 2024-2027 så vi gjennom 2023 en kraftig økning i behov for økonomisk sosialhjelp, som følge av at stadig flere sliter med renteøkninger og prisstigning. Denne økningen ses både hos barnefamilier og hos unge voksne. Flyktningfamilier er overrepresentert blant de familiene som har størst behov for økonomisk sosialhjelp. I oversiktsdokumentet vises det også til at det er færre ungdommer i Namsos som er svært fornøyd med egen helse, sammenlignet med landsgjennomsnittet.

[Oversikt over folkehelsen i Namsos kommune](#)

Tall fra elevundersøkelsen for skoleåret 2023-2024 viser at 12,9 prosent av elevene på 7. trinn og 15,7 prosent av elevene på 10. trinn har opplevd seg mobbet på skolen. Samtidig scorer flertallet av elevene relativt høyt på trivsel på skolen. Resultatet for Namsos kommune er ikke signifikant avvikende fra landsgjennomsnittet og tallene for Trøndelag.

[Elevundersøkelsen grunnskolen](#)

Spørreundersøkelsen Ungdata ble sist gjennomført blant elever på mellomtrinnet og ungdomstrinnet i Namsos kommune i 2021. Nye undersøkelser er gjennomført i år, men resultatene fra disse foreligger ikke enda. Resultatene fra 2021 viser at det store flertallet av ungdommer i Namsos kommune hadde det godt. Rundt 90 prosent av elevene på ungdomstrinnet svarte at de opplevde å ha foreldre som var interessert i dem og hadde god oversikt over hva de drev med på fritiden. 19 prosent av elevene opplevde å ha hatt mange psykiske plager den siste uken, noe som er en økning fra tidligere gjennomførte undersøkelser. De færreste på ungdomsskolen hadde begynt å drikke alkohol, men det var en betydelig økning fra 6 prosent på 9. trinn til 30 prosent på 10. trinn. 11 prosent av elevene på 10. trinn oppga at de hadde lov av foreldrene sine til å drikke alkohol. Undersøkelsen viste også at de fleste ungdommene var nokså lovlydige og at det var en liten andel av

ungdommer som sto for mesteparten av lovbruddene.

Ungdata - Resultater Namsos kommune

Barne- og familietjenesten opplever økt alvorlighet og kompleksitet i problematikken de jobber med. Helsestasjonen rapporter om større utfordringer knyttet til psykisk helse, skolevegring og livsmestring. Det er også et økt hjelpebehov for de minste barna og de gravide. Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) rapporterer om tre henvisningsgrunner som utmerker seg. Det er konsentrasjonsvansker (inkludert adferdsvansker), språklige vansker og uavklarte vansker. Antall henviste barn stiger kraftig fra 6 – 10 år. Det er dobbelt så mange gutter som jenter som henvises. Barnevernstjenesten opplever at Side 17 utenforskap er en vesentlig årsak til uhelse i befolkningen, og understreker viktigheten av relasjoner og nærmiljø for å skape robuste barn og familier. Basert på henvendelsene barnevernstjenesten mottar, opplever de også at det er behov for å styrke den forebyggende innsatsen i kommunen.

3.6 Innspill fra Namsos ungdomsråd

Ungdomsrådet formidlet i 2023 bekymring for ungdomsmiljøet i kommunen, og da spesielt i sentrumsområdene. De gir uttrykk for et tøft miljø med et betydelig innslag av rus og vold. Høsten 2023 ble det gjennomført en workshop med ungdomsrådet hvor de kom med synspunkter på hva som er god forebygging. Gjennomgående for deres

tilbakemeldinger er ønsket om økt tilstedeværelse av helsesykepleier på skolen og mer forutsigbarhet i tilbudet.

De formidler også viktigheten av at barn og unge får informasjon og kunnskap om konsekvenser av å bruke rusmidler, at psykisk helse tematiseres mer i skolehverdagen og at barn og unge lærer om kropp og grenser for å kunne beskytte seg selv mot vold og seksuelle overgrep. Videre var de opptatt av at voksne som jobber med barn og unge må ta seg tid til å snakke med dem, lytte og vise at de er til å stole på. Ungdomsrådet presiserte også at det er foreldrene selv som har

hovedansvaret for å gi barna sine god omsorg og oppfølging.

3.7 Innspill fra husstyret på ungdomshuset Lagre'

Husstyret på ungdomshuset Lagre' er sammensatt av ungdom fra ungdomstrinnet og videregående skole som benytter tilbudet. Om forebygging har de blant annet formidlet at det er viktig å ha en trygg og god relasjon til voksenpersoner i hjelpeapparatet. Husstyret beskriver en økning av rusbruk blant unge i Namsos og at man kan bli både

lurt og presset til å prøve narkotika. For å redusere rusbruken blant unge har husstyret blant annet foreslått etablering av flere aktivitetstilbud, og oppsøkende virksomhet på arenaer hvor ungdommene oppholder seg, eksempelvis på Storsenteret.

3.8 Medvirkning til kommunens planarbeid våren 2023

I forarbeidet til Plan for et helhetlig oppvekstmiljø Namsos kommune 2023-2028 ble det våren 2023 gjennomført omfattende medvirkningsprosesser i form av spørreundersøkelser og workshops for barn og unge i barnehage, grunnskole og videregående skole og studenter ved Nord universitet. I tillegg ble det avholdt åtte folkemøter rundt i hele kommunen. Gjennomgående for innspillene fra barn og unge var viktigheten av gode møteplasser og muligheten til å delta på aktiviteter på fritiden. Det var også viktig for dem å ha et trygt og godt læringsmiljø på

skolen. Også fra

folkemøtene gikk ønsket og behovet for møteplasser og flere aktivitetstilbud igjen. Nærmere beskrivelse av prosessene er beskrevet i temaplanen og rapporter kan leses på kommunens planportal.

[Medvirkning nye kommunale planer 2023 - Namsos kommune planportal](#)

3.9 Nullpunktsanalysen 2020

I 2020 gjennomførte Namsos kommune en spørreundersøkelse blant ansatte for å kartlegge hva slags kunnskap, kompetanse og rutiner som fantes i kommunen, med relevans for arbeidet med systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn. Resultatet viser blant annet at ansatte i relativt stor grad klarer å identifisere barn og unge med vansker som kommer tydelig til uttrykk i hverdagen. Færre ansatte oppga at de klarte å identifisere barn av foreldre med ulike utfordringer og barn som er utsatt for seksuelle overgrep og/eller vold i nære relasjoner. De fleste ansatte var trygge på å snakke med barn, unge og foreldre om mindre alvorlige forhold som de hadde en bekymring for. En betydelig lavere andel ansatte opplevde trygghet i å ta opp bekymring om alvorlige forhold, spesielt gjeldende barn fra minoritetsfamilier. Gjennom nullpunktsanalysen ble det også synliggjort et behov for å øke ansattes kjennskap til eksisterende tjenestetilbud i kommunen.

3.10 Kartlegging av forebyggende tiltak i Namsos kommune

Høsten 2023 ble det gjennomført workshop med alle ansatte i Barne- og familietjenesten hvor de på tvers av avdelingene kartla tiltak i kommunen, sortert etter risikofaktorer og de ulike nivåene av forebygging. Alle skoler og barnehager og flere samarbeidende enheter ble også bedt om å redegjøre skriftlig for hvordan de jobbet forebyggende inn mot de ulike risikofaktorene. Oppsummert kom det tydelig fram at Namsos kommune har mange ulike tiltak på universelt og indisert nivå, og færre på selektivt nivå. Dette viser et behov for å øke innsatsen inn mot risikoutsatte grupper av barn og unge. I tillegg viser innspillene at det fortsatt er behov for å øke ansattes kjennskap til hvilke tjenester og tiltak som tilbys av ulike enheter i kommunen.